

Kształtowanie kultury osobistej wśród dzieci.

W Encyklopedii PWN pod hasłem "**kultura osobista**" znajduje się następujące wyjaśnienie: "Całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości gromadzony, utrwalony i wzbogacony w ciągu jej dziejów, przekazywany z pokolenia na pokolenie. W skład tak pojętej kultury wchodzi nie tylko wytwory materialne i instytucje społeczne, ale także zasady współżycia społecznego, sposoby postępowania, wzory, kryteria ocen estetycznych i moralnych przyjęte w danej zbiorowości i wyznaczające obowiązujące zachowania".

Z tak szeroko sformułowanej definicji wybrałam zagadnienie kształtowania kultury osobistej wśród dzieci uczęszczających do przedszkola.

Skłoniły mnie do tego spostrzeżenia zachowań grupy najmłodszych dzieci, gdyż mam z nimi najbliższy kontakt w czasie zajęć przedszkolnych oraz możliwość obserwacji podczas ich udziału w różnorodnych wydarzeniach w przedszkolu jak i poza nim.

Wiadomo, że jednym z najważniejszych czynników niezbędnych do osiągnięcia sukcesów w dorosłym życiu i akceptacji przez społeczeństwo jest wiedza o tym, jak zachować się w każdej sytuacji i postępowanie zgodnie z posiadaną wiedzą.

W dzisiejszych czasach dzieci cieszą się większą swobodą niż dawniej. Bardzo często dziecko ma łatwy dostęp do środków masowego przekazu, szczególnie bajek, gier komputerowych, programów telewizyjnych, które ogląda często przypadkowo, bez selekcji, nierzadko promujące przemoc i agresję.

Ogromny jest też wpływ starszego rodzeństwa czy koleżanek i kolegów ze starszych grup, czy podwórka. Brak czasu rodziców i dorosłych członków rodziny jest też powodem ograniczania lub wręcz brakiem rozmów z dziećmi.

Często my sami dorośli wykazujemy niewiedzę zachowania się w różnych sytuacjach i nie potrafimy być wzorem do naśladowania w tym pozytywnym znaczeniu.

Dobre przyzwyczajenia kształtować trzeba już w okresie dziecięcym. Tylko wtedy pozostają na całe życie. Stąd odpowiedzialność za kształtowanie prawidłowych postaw, dobrych manier, obowiązujących zachowań spoczywa na dorosłych; głównie rodzicach, wychowawcach, nauczycielach.

Pierwszym warunkiem powodzenia, jest uświadomienie sobie faktu tej odpowiedzialności, a następnie wytyczenie celów, na które chcę zwrócić szczególną uwagę.

Za najbardziej pilne w wybranej zbiorowości dzieci uznałam następujące obszary zachowania i postaw:

- sposób wystawiania się, eliminowanie wulgarnych wyrazów
- zachowanie przy stole, kultura spożywania posiłków
- kontakty z rówieśnikami
- relacje dziecko - nauczyciel
- zachowanie dziecka na ulicy i w miejscach publicznych

Chyba pierwszym, najprędzej odbieranym wrażeniem, świadczącym o kulturze osobistej człowieka jest jego **wygląd** oraz **sposób wystawiania się**. Mówiąc o wyglądzie dziecka mam na myśli czystość jego rąk, twarzy, odzieży, schludne uczesanie. Dlatego zwracanie uwagi na te cechy jest obowiązkiem dorosłych zawsze, nie tylko "od święta".

Rozmowy z dziećmi oraz przysłuchiwanie się ich rozmowom z rówieśnikami, wskazują na ubóstwo językowe. Często na postawione pytanie odpowiadają jednym wyrazem np. "fajnie", "okey". Nauczyciele na zajęciach stosują wiele ćwiczeń poszerzających zasób słownictwa. To jednak nie wystarczy, jeżeli w Rodzicach nie znajdą sprzymierzeńców.

Rodzice muszą zdawać sobie sprawę, że poprawny sposób wyrażania się i wymawiania słów tak, jak należy jest efektem mozolnej pracy od najwcześniejszego wieku.

Do dziecka należy mówić pełnymi, prawidłowo zbudowanymi zdaniami i wymagać poprawnej odpowiedzi

Należy stwarzać okoliczności, aby dziecko miało możliwość dłuższej wypowiedzi, wykazać zainteresowanie tym, co mówi, a w miarę możliwości poprawiać błędy na bieżąco.

Kulturę osobistą wyraża również sposób **siedzenia przy stole, sposób jedzenia posiłku i uwagi na temat serwowanych potraw**. Wystarczy kilka minut obserwacji podczas spożywania przez dzieci posiłków w przedszkolu.

Nie zawsze Rodzice wiedzą, na które szczegóły zwrócić uwagę dziecku, które samodzielnie je przy stole.

Proponuję przypominać aby:

- dziecko siedziało prosto i nie opierało się łokciami na stole,
- do poszczególnych potraw używało przeznaczonych do nich sztućców: łyżki, łyżeczki, widelca, noża,
- zwracało uwagę na sposób trzymania łyżki, widelca czy noża, nie bębniło w stół i nie bawiło się sztućcami,

- dziecko nie jadło palcami, nie czyściło talerza kawałkiem chleba czy językiem, nie wypluwało pestek i skórek,
- zwracało uwagę na jedzenie ciche, pozbawione siorbania i mlaskania, nie rozmawiało z pełnymi ustami,
- dziecko nie przerywało rozmowy starszym osobom siedzącym przy stole,
- dziecko używało w odpowiednim momencie słów: "proszę", "dziękuję", a eliminowało odzywki typu: "nie chcę tego", "nie lubię tego", „daj mi”, „chcę” itp.

Jeśli uda się nam wpoić dziecku wymienione zasady, które przejdą w nawyk, nie będziemy musieli się rumienić, gdy zabierzemy je w gościnę lub, gdy do nas zawitają goście.

Kształtowanie kultury osobistej dzieci, to również **umiejętne kreowanie prawidłowych kontaktów z rówieśnikami** oraz koleżankami i kolegami z innych grup. Przedszkole jest konglomeratem różnych dzieci. Różnice mają uwarunkowania społeczne, intelektualne, materialne, religijne i inne. Wszelkie wysiłki Rodziców i wychowawców powinny zmierzać do uczenia dzieci bycia tolerancyjnymi i gotowymi do współpracy z innymi. Żadne z wymienionych różnic nie powinny wpływać negatywnie na stosunki między dziećmi. Równe szanse, równe prawa, integrujące zabawy, wycieczki, troska o każde dziecko, dbałość o wyrównywanie poziomów, to podstawowe zadania wszystkich wychowawców.

Rodzice! Kieruję do Was apel:

Starajcie się lepiej poznać kolegów i koleżanki swoich dzieci, zapraszajcie ich do siebie! Nauczcie swoje dzieci poszanowania dla różnic! Tolerancja to jedna z podstawowych zasad dobrego wychowania. Ułatwia kontakty z otoczeniem, daje satysfakcję, wyzwala chęć działania, chroni przed kompleksami i konfliktami.

Kultura osobista dziecka znajduje swój wyraz w **zachowaniu na ulicy i w różnych miejscach publicznych; w sklepie, w środkach komunikacji, w kinie, na klatce schodowej itp.**

Dzieci uczęszczające do starszych grup powinny już kulturalnie i bezpiecznie poruszać się po ulicy, ale wykazywać zdyscyplinowanie. Należy jednak ciągle przypominać im podstawowe zasady ruchu pieszych:

- przechodzenie przez jezdnię tylko na pasach,
- czekać cierpliwie na zielone światło,
- nie chodzić brzegiem chodnika,
- nie przyjmować niczego od nikogo (np. cukierków),

Przypominamy też dzieciom, że kulturalny człowiek na ulicy nie śmieci, nie spluwa. W różnych miejscach publicznych zwracać należy uwagę, aby dziecko nie pchało się pierwsze, lecz przepuszczało starsze osoby. Uczulamy na ustępowanie miejsca starszym

osobom, szczególnie w publicznych środkach komunikacji. Niedopuszczalne jest, aby dziecko siedziało, gdy osoby dorosłe stoją. Takie obrazki niestety widzimy dość często.

Brak kultury osobistej zauważa się w dużych placówkach handlowych, gdzie jest swobodny dostęp do towarów. Zwracamy uwagę dzieciom, aby nie rozrzucały towarów, wkładały je po obejrzeniu na swoje miejsce, nie biegały i nie krzyczały. Uczymy umiejętności dokonywania zakupów. Przypominamy o używaniu prostych słów: "dziękuję", "proszę". Nawyki te pozostają na zawsze.

Przedstawione przykłady oczywiście nie wyczerpują całości zagadnienia, pozwoliły, bowiem tylko na przypomnienie, jak zasygnalizowałam na wstępie, pewnych zachowań świadczących o kulturze osobistej. W trudnej pracy wychowawczej kształtowania kultury osobistej dziecka, pomocne mogą być następujące pozycje literatury:

1. Kasdepke Grzegorz „Bon czy ton. Savoir vivre dla dzieci
2. „Czarodziejskie słowa”. Wartościowe teksty dla dzieci. Wyd. Nowa Era
3. Joanna Krzyżanek "Dobre maniery, dla dzieci czyli rodzina wafelków"
4. Grażyna Herbert „Dobre maniery czyli zasady i porady dotyczące ogłady” Wyd. Aksjomat.
5. Kuczyńska Magdalena . „ Dobre wychowanie , kto jest grzeczny a kto psoci?” Wyd. Kukuryku
- 6.Barbara Żołądek „ Dobre maniery- poradnik dla dzieci” Wyd. Jedność

Referat przygotowała : Izabela Pawłowska.